

Kun firman henkilösuhteita on sekoitettu liiaksi ja kyleinen tyytymättömyys alkaa vaatia johtoportaalta toimenpiteitä, kyseinen yksikkö komennetaan viettämään seikkailuviikonloppua tai jollekin muulle yhden-tekeväälle yhteistyökurssille, jota vetää joku kallis-palkkainen ihmishuokauskonsultti. Niin kävi nytkin.

Koko atk-osasto ja mikrotuki oli komennettu sadan kilometrin päässä pääkaupungista sijaitsevaan korpi-hotelliin — tai urheiluoipistoksihan tämä vapaa-aikakeskus liikuntahalleineen oikeastaan itseään nimitti. Koulutuspäiviksi oli määrätty perjantai ja lauantai, mikä merkitsi siis viikonlopun vapaa-ajan menetystä. Vain ani harva oli kuitenkaan pystynyt keksimään hyväksyttävää poissaolosyytä perjantaipäivälle.

Majoitusrakennuksen vastaanottotiskillä odotti nimilista, josta Johannes totesi koulutustapahtumaan ilmoitetun kaikkiaan 17 henkilöä. Miltei vahingoniloisena hän totesi myös esimiesten — hieman hitaanpuoleisena pidetyn atk-pomonsa Jouko Hongan ja kaikkien inhoaman osastopäällikkö Vieno Ollikaisen — joutuneen uhraamaan viikonloppunsa tuon tapahtuman vuoksi. Ja tietenkin mukana oli myös tuo kaiken hämmennyksen alkujuuri: firman uuden varatoimitusjohtajan edellisestä konkurssiyrityksestään palkkaama kehitysuunnittelija Jarkko Kangasrousku. Häntä uudet työtoverit olivatkin jo alkaneet takanapäin nimitellä ruudinkeksijäksi — tarkoittaen ivallaan tietenkin sitä, että ruutia ei ole tarvis keksiä lisää, sitähän saa kaupasta valmiina.

Huoneita ei ollut jaettu edeltäkäsien. Kun johtajille varmaankin oli varattu yhden hengen huoneet, Johannes jätti ilmoittautumisen toistaiseksi ja heitti toppatakkinsa aulan naulaan siirtyen juttelemaan häntä aikaisemmin saapuneiden kanssa ikään kuin olisi jo buukannut.

Taktiikkaa osoittautui onnistuneeksi: kello kymmenen mennessä kaikki olivat saapuneet ja saaneet huoneet, minkä jälkeen Johanneselle jäi se viimeinen pariton kahden hengen huone. Saisi siis ainakin nukkua rauhassa kämpäkaverin kuorsaukselta.

Kouluttaja Veijo Vuolasvuo oli tunnettu motivaatiovalmentaja. Ensimmäinen puolen tunnin hengenostatuspuhe sai Johannesen ja muutkin miettimään, mahtoivatko he olla väärällä alalla: tuo hyväksä ilmeisesti tienaa tyhjänpuhumisesta viikossa enemmän kuin kuulijansa koko kuukauden puurtamisella?

Johanneksella ei ollut mitään puhetaiteita tehtäviä vastaan: olihan hän nörttimäisempiä työtovereitaan retorisempi. Vapaan puheen harjoituksissa hän oli vetänyt hatusta aiheekseen ”presidentinvaalikampanjan avaus” nimeltä mainitulle, yleisesti inhotulle pyrkyripoliitikolle. Johannesen puheen aloitus ”Hyvät puolueetoverit! Lienemme yhtä mieltä siitä, että penseästä tai vastahakoisesta henkilöstä ei välttämättä tule hyvää johtajaa.

Esittelen teille nyt ehdokkaamme, jota ei mitenkään voi luonnehtia ainakaan vastentahtoiseksi tuohon korkeaan virkaan...” sai kohtalotovereilta spontaanit kättentaputukset ja kouluttajaltakin kiitosta.

Neuvottelutaitoja harjoiteltiin myös roolipelin muodossa, ja aiheeksi valikoitui kuin huomaamatta eräs firman todellisen elämänkin kipupisteistä: pitäisikö atk-osaston henkilökunnan olla tavoitettavissa myös firman muiden tietokoneiden käyttäjien noudattamana ns. epämuksavana työaikana? Toimitusten väkihän harvoin saapui työpaikalleen ennen puoltapäivää, mutta toisaalta lehden painoonmenopäivinä osa saattoi viihdyä työpaikallaan jopa puoleen yöhön saakka.

Johanneksen osaksi valikoitui vuorotöiden puolustaminen, ja puheenvuorossaan hän valaisi asiaa perinteisestä metalliteollisuudesta ottamallaan esimerkillä: mikäli työkaluviilaamo ei kykene normaalina työaikana tuottamaan saataville riittävästi sorvin teriä yövuoronkin tarpeeseen, totta kai myös tämän osaston olisi tehtävä vuorotyötä. Kouluttaja huomasi toki sarkasmin ja totesikin loppukritiikissään ihmettelevänsä, miksi vastapuoli ei tarttunut argumentteihin, jotka olisivat olleet tulkittavissa juuri heidän näkemyksensä tueksi.

Ensimmäisen koulutuspäivän viimeisenä tehtävänä Vuolasvuo jakoi kaikille täytettäväksi kyselylomakkeet: jokainen joutuisi antamaan arvosanan kolmelle satunnaisesti valitulle työtoverilleen heidän eri ominaisuuksistaan. Kouluttaja selitti testiin olevan itsekälibroiva, koska useimmissa kohdissa tiedusteltiin kysytyn ominaisuuden määrää suhteessa vastaajan omiin vastaaviin luonteenpiirteisiin. Seuraavana aamuna kullekin esiteltäisiin yhteenvedot arvosteluista, joiden esittäjien henkilöyttä ei kellekään paljastettaisi. Johannes totesi miltei mielissään saaneensa eteensä molempien esimiestensä arvosteluarkit ja pystyvänsä sitten vaikuttaman heidän pisteytykseensä kolmanneksen osuudella.

Illan alkaessa hämärtyä ohjelmassa seurasi urheiluoipiston tarjoilema liikunnallinen osuus: ennen iltasaunaa oli tarkoitus tehdä sauvakävelylenkki maastossa ja sen jälkeen vielä ottaa sählymatsi liikuntahallissa. Muutamat näyttivät keksineen niin hyvät tekosyyt välttyäkseen uhraamasta lauantaipäiväänsä, että joukko oli jo huvennut kolmanneksella alkuperäisestä.

Johannes ja Jori vilkaisivat toisiinsa yhteisymmärryksen merkiksi: jäisiä puistopolkuja pitkin jonossa niiden tikkujen kanssa? Ei kiitos! Kaverukset lähtivät viimeisinä jonon jatkoksi, ”eksyivät” heti liikuntahallin nurkalla pääjoukosta, kiersivät hallin jättääkseen kävelysauvat lähtöpaikkaan ja oikaisivat rantasaunalle, jonka pukuhuoneen jääkaapissa olivatkin ryhmälle varatut saunatiet jo odottamassa.

Vähän ennen sähköporukan saapumista seuraan liittyi kouluttajakin, jonka kanssa käytiin epävirallinen, mutta varsin valaiseva keskustelu päivän vaikutelmista. Lukuisia sairaita työyhteisöjä nähnyt Veijo Vuolasvuo varoitteli kuvittelemasta liikoja moisten tapahtumien henkeä parantavasta vaikutuksesta: kun työyhteisö sairastaa huonojen henkilökemioiden vuoksi, yleensä ennen pitkää joku tai jotkut joka tapauksessa joutuvat lähtemään. Kun omistajia edustava johto on kykenemätön havaitsemaan palkkaamansa keskijohdon kyvyttömyyttä, kuten hänen mielestään konsernissa nyt näytti käyneen, masentavan tavanomainen menettely on pätevimmän ja turhautuneimman henkilöstön karsiminen esimerkiksi ulkoistus-verukkein. Kukaan ei olisi turvasa — suoritusportaan yksilön kyvyillä tai tehokkuudella ei ole merkitystä silloin, kun johdon bonukset tai optiot riippuvat vain lyhyen aikavälin näytetystä tuloksesta.

Saunan ja avantouinnin aikana henkilökunta oli käynyt kattamassa saunarakennuksen saliin maittavan buffet-pöydän: kokolihaa ja muutama pullo punaviiniäkin palan painikkeeksi. Jo ennen saunaa muutaman ylimääräisen oluen kietaissut Johannes tyytyi nyt pariin lasilliseen, Jorille ja muille ei-absolutisteille maistui useampikin. Maistuva ilta-ateria paransi tunnelmaa, ja keskustelukin vältteli kiistanalaisia aiheita.

Viimeisen viinipullon tyhjennyttyä kello olikin jo kymmenen, ja johtajakaksikko toivotteli hyvää yötä — huomenissa olisi luvassa ryhmätöitä heti aamukahdeksasta alkaen.

Hotellille palattua Johannes vietti hetken huoneessaan, kunnes pääravintolan puolelta kantautuva musiikki houkutteli hänetkin tutustumaan tuohon paikalliseen menomestaan. Viikonloppuseminaaria viettämässä oli samaan aikaan joukko sairaanhoitajia, joita paikalliset asukkaat tanssittivat. Jorin johdolla osa työtovereistakin näytti jo ankkuroituneen baaritiskin ääreen.

Vastapäisessä nurkassa istui kaksi nuorta naista, joista vaalea ja sievempi oli juuri antanut ynseästi pakit häntä hieman horjahtelevin askelein lähestyneelle. Tuon jälkeen selvemmältä vaikuttanut nuorimies haki tummattukaisen tanssiin, ja kohta hakukappale jo päättyikin.

Vaaleaverikkö yritti kauempaa katsottunakin vaikuttaa torjuvalta pitäen vasenta kättään uutuudenkiiltävine kihlasormuksineen selvästi näkyvillä. Johannes oli saapuvinaan vasta sisään huomaamatta hakukappaleen jo päättyneen, ja yksin jäänyt neito ei nyt keksinytkään hyvää syytä olla suostumatta tanssiinkutsuun.

Tunnistettuaan kavaljeerin tanssiotteen ja oikean käden juuri oikealla korkeudella ristiselässään tyttö vastasi kiusoitellen tiukalla lantiokontaktilla — näytä nyt siten, osaatko viedä! Tyttö oli selvästi harrastanut lajia, koska lavatanssijoiden harvemmin soveltamien askelkuvioidenkaan seuraaminen ei tuottanut minkäänlaisia vaikeuksia. Onneksi lattialla oli riittävästi tilaa niin, että kilpatanssiasteleiden kokeilu ei aiheuttanut törmäyksiä hitaammin laahustaviin. Avaus, promenaadiaskleet, pa-

luu tanssiotteeseen ja nopeat pyörähdykset — ja tyttö seurasi vaivattomasti mukana kuin olisi ikänsä tanssinut juuri hänen kanssaan! Viimeisten tahtien myötä vielä yhdet nopeat pyörähdykset ja lopputaivutus miltei tytön poninhännällä lattiaa pyyhkäisten...

”Sitä on näköjään tullut tanssittua muuallakin kuin kapakoissa?” neito avasi keskustelun, eikä Johanneksen tarvinnut erikseen pyytää lupaa seuraaviin. Nopea foksi aloitettiin paritanssina, josta kuin yhteisestä sopimuksesta puolivälissä kappaletta siirryttiin veivaamaan lava-jiven kuvioita. Tyttö kertoili oma-aloitteisesti tanssiharrastuksestaan, joka oli lopulta saattanut hänet vakioparinsa kanssa avioliittolupaukseen asti. Kun ravintolatanssit eivät siksi isommin kiinnostaneet, hän oli lähtenyt salin puolelle iltaa istumaan vain kurssikaverinsa pyynnöstä — oma kämppiskin oli poistunut höyhensaarille jo aikaisemmin.

Fusku-jiven alettua nostaa saunan jälkeen hikeä pintaan Johannes aloitti uuden hakukappaleen rauhallisemmin paritanssiotteella, mutta vaihtoi pian foksen quickstepin perusasteeseen, mikä tuntui ja näyttikin hyvältä parketin ulkoreunaa myöten edetessä. Muutamat kateelliset silmäparit seurasivat heitä, eikä tyttöään näyttänyt panevan tanssinäytöksen herättämää huomiota pahakseen. Kolmannen kappaleparin jälkeen partnerilta kuitenkin pääsi pikku haukotus, jota seurasi kuin anteeksi-pyytäen esitetty toteamus: minä taitaisin kyllä olla jo kypsä sänkyyn. Neito miltei punastui lipsahduksestaan ja täsmensi tarkoitaneensa tietenkin omaa hotellihuonettaan, jossa kämppäkaverikin jo veteli sikeitä.

Johannes tarjoutui saattamaan tanssittavansa huoneen ovelle saakka, mikäli tämä suostuisi ottamaan vastaan yömyssy-tarjoituksen baaritiskillä. Ehdotus jääkylmästä coca-colasta raakana, sitruunaan kera hyväksyttiin hymyillen, ja jutun aiheitakin riitti.

Poistuessaan käsi kädessä ravintolasta Johannes tunsu työtovereiden tuijotuksen niskassaan: miten ihmeessä Jussi oikein yhä pystyy tuohon...?

Lauantaiaamu valkeni erityisen ankeana niille kurssilaisille, jotka olivat viihtyneet hotellin baarisessa sen sulkemiseen saakka. Jori oli pannut merkille Johanneksen yksityishuoneen kehitellen eilisillan tapahtumista sopivia kademiellisiä kysymyksiä. Johannes vastasi kokkpuheisiin vain ärsyttävimmällä ”herrasmies ei kerro” -hymyllään.

Ryhmän havaittiin huvunneen miltei puoleen: kahdeksan perjantaina mukana ollutta oli ilmeisesti pystynyt esittämään hyväksyttävän tekosyn sille, että ei ollut halunnut pilata lauantai vapaata tuolla seminaarilla.

Aamun ensimmäinen aihe oli lateraalinen ajattelu. Veijo Vuolasvuo lasketti sisäkkäisten kolmioitten määrää sekavasta piirroskuvioista piirtoheitinkalvolta. Ehdotetuista lukumääristä äänestettiin, ja tietenkin Johanneksen laskema suurin lukema sekä voitti äänestyksen että osoittautui myös oikeaksi.

Esiteltiin eilisillan persoonallisuustutkimuksen tulokset. Kouluttaja oli laskenut kolmen palautetun kysely-

lomakkeen perusteella jokaiselle mallin, joka määrittäns. vuorovaikutusprofiilin. Johannes totesi sijoittuneensa hyvin lähelle origoa, mutta juuri sille sektorille, johon hänen toimenkuvansa perusteella pitikin kuulua:

”... tunneilmiasultaan avoin, epätietokäs ja tukea antava. Sinua pidetään lämminhenkisenä, ystävällisenä kuuntelijana, jonka kanssa on helppo tulla toimeen ja joka pitää henkilökohtaisia suhteita tärkeinä sekä pitää työtilanteista, joissa vastuu koetaan yhteisenä.”

– Luontainen taito valmentaa, neuvoa ja auttaa muita.

– Kyky antaa tukea ja myönteistä kannustusta toisten työlle ja saavutuksille.

– Lojalisuus, uskollisuus omalle ryhmälle ja kyky omistautua sen työlle.

– Haluaa ilmaista luottavansa muihin ja arvostavansa muiden luottamusta.”

”Muihin Rakentaviin verrattuna ohjaaava käyttäytymistäsi vuorovaikutustilanteissa pidetään enemmän käskävänä ja reagoivaa käyttäytymistäsi enemmän asiakaskeisena. Sinut koetaan Rakentavana, joka

– haluaa tehdä aloitteita ja olla aktiivisesti vaikuttava osapuoli vuorovaikutustilanteissa.

– haluaa ottaa jossakin määrin riskejä päätöksenteossa.

– pitää selvänä, että päätöksentekotilanteessa välitön toiminta voi olla yhtä tärkeää kuin varmuus.

– osaa yhdistää ihmissuhteiden tärkeyden sitoutumiseen saada tehtävä suoritetuksi järkevissä aikatauluissa.”

Jokainen sai nähdäkseen vain oman arvostelu-yhteenvetonsa, mutta henkilökohtaisten profiilien sijainti nelikenttäasteikolla näytettiin kaikille. Muutkin tukiryhmän ihmiset sijoittuivat odotetusti ”rakentavat”-sektorille ja koodarit sijoittuivat johdonmukaisesti enimmäkseen suunnittelijoihin. Molemmat esimiehet sijoittuivat silmin nähden suureksi harmikseen ”käskävät”-sektorin äärimmäiseen kulmaukseen, mikä saikin Pentin lausahamaan, että tuloksethan vaikuttavat varsin oikeasuuntaisilta.

Edellispäivän ryhmätöitten purkamisen jälkeen vuorossa oli vielä ryhmädynamiikan harjoitustehtäväksi nimitetty ”palikkatesti”: jokaisen piti saada käytettävissään olevista osista muodostetuksi virheetön neliö. Puhuminen ja elekielen käyttö oli kiellettyä: jokaisella olisi lupa vain työntää mikä tahansa eteensä sattuneista palasista kelle tahansa muulle pelaajalle — pyytäminen tai muulla tavalla osoittelu ei olisi sallittua.

Tehtävää varten kouluttaja jakoi osanottajat kahteen pöytään harmitellen, että hänen mukanaan olevat tehtäväsarjat oli oikeastaan tarkoitettu viiden hengen ryhmille. Nopeasti hän kuitenkin täsmensi sääntöjä siten, että vajaaksi jäänyt pöytä käyttäisi viidentenä haamupelaajaa, jonka kanssa kuka tahansa saisi koska tahansa vaihtaa minkä tahansa kädessään olevan palasen. Johannes havaitsi joutuneensa neljän hengen pöytään yhdessä Jorin, Pentin ja Jarkko Kangasrouskun kanssa.

Kirjekuoret avattiin, ja ensimmäiset pari minuuttia kuluivat kummassakin pöydässä hiljaisuuden vallitessa. Hahmotettuaan mielessään kaikkien viiden neliön

muotoutumisen — kaikki kappaleethan olivat jokaisen näkösilällä — Johannes pelasi kädestään Jorille ja Pentille ne palaset, jotka näyttivät sopivan heidän valikoimistaan löytyvien kahden samaan sarjaan kuuluvan osasen kanssa yhteen saaden kummaltakin tilalle yhden sopimattoman palasen. Pentti ja Jori vaihtoivat kaksi palaa keskenään, minkä jälkeen Johannes vaihtoi pöydästä itselleen Jorin yhdistelmästä puuttuvan osan ja työnsi sen kohteeseensa. Naapuripöytään nähden selin istuva Jori huomasi valmiin ratkaisun näin syntyneen ja palautti ylimääräiset palat Johannekselle ja pöytään.

Kouluttaja oli joutunut puuttumaan naapuripöydän suoritukseen, jossa pomot olivat yrittäneet kielellä merkkikielellä vilunkipeliä keskenään. Johannes vaihtoi kaksi palaa pöydästä niin, että hänen edessään oli kauempaa katsoen miltei oikealta näyttävä, mutta kuitenkin virheellisesti koottu hieman vino puoli-suunnikas ja nojautui taaksepäin ollen keskittyvinään naapuripöydän tapahtumien tarkkailuun. Vastapäätä istuvan Pentin kysyvään katseeseen hän vastasi huomauttamattomalla silmäniskulla. Kangasrousku ei näyttänyt edes havainneen pelin jumittamista virheellisellä osaratkaisulla, vaan jatkoi tuloksetonta pohdiskeluaan.

Naapuripöydässä kaikille näyttivät lopulta oikeat yhdistelmät löytyneen, minkä jälkeen kouluttaja korosti kyseessä olleen nimenomaan yhteistyön kokeen: oli suuri virhe, että ensimmäisinä oman osatehtävänsä ratkaisheet eivät vaivautuneet hoksaamaan, miten he annettujen sääntöjen puitteissa olisivat pystyneet auttamaan hitaammin oivaltavia työtovereitaan.

Lopulta tuo pöytäkunta päätti nousta katsomaan, miten naapuripöytä tehtävästä selviää. Johannes hajotti nopeasti oman virheellisen kuvionsa, työnsi Pentin kaipaamat kaksi palaa pöydän ylitse ja kolmannen oikealle puolelleen Kangasrouskulle, jolta sai jäljellä olevien kanssa yhteensopivan kappaleen tilalle. Penttikin sai siten valmiin kuvion eteensä juuri naapuripöytäkunnan ryhmittyessä takapiruiksi.

Kuuden tarkkailijan ympäröidessä pelaajia Johannes vaihtoi harkitun hitaasti kaksi palaa pöydästä saaden eteensä virheettömän neliön. Johannes, Jori ja Pentti totesivat yhtä vahingoniloisina Kangasrouskun otsalle kihonneet hikipisarot ja paidankainaloidenkin jo alkaneen tummaa samasta syystä — ilmiselvä stressityyppi siis! Kangasrousku vaihtoi umpimähkään kaksi palaa pöydästä, mutta ei näyttänyt vielääkään hahmottavan, miten kaksi puuttuvaa neliötä niistä muodostuisivat.

Parin minuutin piinaavan hiljaisuuden jälkeen Johannes valmistautui kuoliniskuun: hän työnsi valmiin neliönsä kokonaisena Kangasrouskun eteen, minkä jälkeen tämä lopulta älysi työntää sekalaiset palansa Johannekselle. Kaksi vaihtoa vielä pöydästä, ja lopulta esillä oli viisi virheetöntä neliötä.

”Jarkko Kangasrousku on osoittanut stressaavassa tilanteessa ihailtavaa rauhallisuutta ja hyvää hermojen hallintaa”, totesi osastopäällikkö Ollikainen.